

Vizuální studia

IM081 (JS 2010)

Mgr. František Kůst

Teorie interaktivních médií

Ústav hudební vědy Filozofické fakulty MU Brno

Anotace

- Kurz představuje mediálně, semioticky vizuální vhled do soudobé teorie Vizuálních studií. Jednotlivé aspekty problematiky diskurzu Vizuálních studií jsou v přednáškách teoreticky ukotveny a diskutovány
- **Cílem kurzu** je představit, vysvětlit a zmapovat:
  - základní pojmy a východiska vizuálních studií
  - vysvětlit teorie mediace a kulturního transkodování
  - Shrnout poznatky z oblasti mediální teorie a vizuálního umění

Osnova

- 23.02. 2010
  - **Úvod, pojem Vizuální studia**
- 02.03.2010
  - Vizuální studia a Komunikační teorie
- 09.03.2010
  - **Výuka zrušena**
- 16.03.2010
  - Strukturalismus a Sémiotika: úvod
- 23.03.2010
  - Intertextualita, Semióza, kulturní encyklopedie
- 30.03.2010
  - Kulturní Teorie: Medium / Umění / Obraz / Spektákl / Simulacrum – Benjamin, Debord, Baudrillard
- 06.04.2010
  - **Velikonoce - výuka zrušena děkanem**
- 13.04.2010
  - Postmodernismus: Přehled teorií postmoderny
- 20.04.2010
  - Úvod do mediologie: Media a mediace
- 27.04.2010
  - Vizuální kultura a mediologie
- 04.05.2010
  - Mediologie v praxi: Populární a Vizuální kultura, Umění
- 11.05.2010
  - **Ukončení kurzu – Závěrečný test**

Typ výuky, ukončení

- Kurz probíhá pravidelně každý týden, vždy po 2 teoretických přednáškách (cca 70min)
- Kurz je ukončen Závěrečným testem na poslední hodině (další termíny ve ZO)
- Účast na přednáškách není povinná
- PDF z jednotlivých přednášek + povinná literatura bude dostupná v IS - Studijní materiály

Typ výuky, ukončení, literatura

□ Povinná a doporučená literatura:

- Manovich, Lev. The language of new media. Cambridge, Mass. : MIT Press, 2000. xxxix, 354. ISBN 0-262-63255-1.
- Lister, Martin. New media : a critical introduction. 1st publ. London : Routledge, 2003. vi, 404 s. ISBN 0-415-22377-6.
- Hazard Adams, ed., Critical Theory Since 1965. Tallahassee: University Presses of Florida, 1989. ISBN: 0813008441. (=CT)
- William Gibson, Pattern Recognition. New York: Putnam, 2003; Berkeley Publishing Group; Reprint edition (February 1, 2004) ISBN: 0425192938
- Nicholas Mirzoeff, The Visual Culture Reader, 2nd. edition. London and NY: Routledge, 2002.
- Jessica Evans, Visual Culture: The Reader. Sage Publications/Open University. 1999; repr. 2003 Uta Grosenick, ed.
- Bolter, J.D, Grusin, R.: Remediation. Understanding New Media, MIT Press, 2000.

- Jiné doplňkové online texty – informace v průběhu hodin

1. Úvod: Vizualní studia

- VS velmi aktuální v kontextu současné nebývalé populární fascinace čtení obrazů
- Souvisí se zvyšující potřebou analyzovat vzrůstající význam umění jako "atrakce"
- Změna v nakládání s obrazem
  - Namísto pohroužení a zaujetí obrazem nastává
  - Jen letné skenování obrazů
  - Obrazy jsou manipulovány, přesto chybí zkušenost se čtením, analýzou a nedůvěrou k obrazům

1. Úvod: Vizualní studia a kultura

- Obrazy kromě své vizuální kvality spojují různé obsahy (politické, sociální, kulturní či ideologické) s technickým rozměrem svého provedení a užívání.
- Významné postavení obrazů v dnešní době je závislé na historickém vývoji zobrazovací tradice.
- Významy obrazů jsou spjaty s jejich vizuálními kódy ; jsou motivované a srozumitelnost závisí na mnoha faktorech (**interpretace**)

1. Úvod: Vizuruální studia a kultura

- Pragmatický rozpor pozorovatele, který vlastně neví, co mu obraz nabízí, ani čím mu hrozí – tento "indiferentní spotřebitel", který podlehl vizuruálnímu, je **primárním polem zkoumání vizuruálních studií**.
- VS mohou poskytnout teoretický rámec pro pochopení soudobého fungování obrazů v rámci současné kultury a společnosti, jak z pohledu technologického, mediálního, sociologického a také uměleckého

1. Úvod: Vizuelní studia

- Studium vizuelní kultury zahrnuje:
  1. Systém označujících znaků - „jazyk“, dovednosti a techniky (schopnost číst, dekodovat, dát smysl)
  2. Zvyky a hodnoty v dané kultuře, které jsou spojeny s interpretací vizuelních obrazů
  3. Schopnost „se dívat“ (historická a kulturní specifická)
  4. Způsob, jakým jsou používány technologie, média, ideje nebo ideologie k dalšímu rozšíření, zesílení či výběrovému omezení vizuelna

1. Úvod: Vizualní studia

- Vizualní studia a vizualní kultura ovšem nepostihují zcela nový stav kultury
- kultura obrazu byla historicky buď tolerována jako "symbolická ekonomie slasti,, nebo nebyla tolerována = což bývalo spojováno s nedůvěrou a **vyzýváním k obezřetnosti před viděným**
- uznání smyslového vnímání jako formy "produkce poznání,, je poměrně nové (= poznání jiného, než jaké získáváme intelektuálními a kognitivními procesy)

1. Úvod: Vizualní studia

- Pojmy jako *visual studies*, *image theory*, *Bildwissenschaft*, *teorie de l'image* a *visual culture* označují různé pohledy na uvedenou oblast
- **dějiny umění** neposkytují dostatečné paradigma pro pochopení vizuálních reprezentací
- Obrazy získali **obrazy kulturní a sociální význam**, který vyžaduje, aby se jim dostalo nové, kriticky přehodnocené pozornosti („obrazový obrat“).

1. Úvod: Vizualní studia

- o obrazech dlouho uvažovalo téměř výlučně v rámci tradičně definovaných formátů a médií
- **Dnes dochází** k propojování a hledání styčných ploch a vzájemných inspirací – a právě inspirativní interdisciplinarita spojená tématem "vizuality" či konkrétněji "obrazu" dovoluje nahlédnout soudobou kulturu obrazu mnohem komplexněji
- VS nejsou ahistorickým zkoumáním a pouhou konstrukcí obecně a plošně aplikovatelných modelů

1. Úvod: Vizualní studia

- Akademické a profesionální disciplíny obklopující Vizualní studia

Akademické a profesionální disciplíny obklopující Vizualní studia		
Mediální studia	Dějiny a teorie umění	Semiotika
Kulturní studia	Filmová studia	Vizualní rétorika, Grafický design, literární teorie
Vizualní umění (malba, fotografie, video, sochařství, kresba + všechny variace)	Vizualní studia - Vizualní kultura	Estetika a filozofie umění a reprezentace
Sociologie a antropologie umění, médií a komunikace	Architektura a design	Muzejnictví a kurátorství
Komunikace (TV, filmová produkce, reklama, grafický design)	Teorie sociálních sítí a instucionální teorie	Mediologie a teorie komplex

1. Úvod: Vizualní studia

- VS integrují metodologické a teoretické vhledy z několika konstituujících disciplín, převážně pak z mediálních a filmových studií a dějin umění, dále historie, sociologie, estetiky, literární teorie, kulturní kritické teorie, psychoanalýzy a dalších
- VS zkoumají způsoby, jak je možné s vizuálními reprezentacemi pracovat, jak transformují otázky "významu", "pravdy", "vědění" a "moci", tedy vztah mezi reprezentací/obrazem, ideologií a mocí.

1. Úvod: Vizuruální studia

- V modernitě zahájený kolektivní obrat k vizuruálnímu ("symbolické ekonomii produkce smyslu") konstruuje vizuruální prostor již ne jako místo hledání "objektivní pravdy a jejího rozumového důkazu", ale jako **prostor subjektivní zkušenosti, vědění a moci**.
- o VS nelze mluvit jako o jednotném oboru a to zejména s ohledem na srovnání mezi **angloamerickým a evropským (německým, francouzským)** pojetím a přístupem k VS.

4. Závěr – Vizuelní kultura

- V dalších hodinách rozebere jednotlivé přístupy a teorie konstituující VS
- Příští téma: Angloamerické a evropské pojetí VS a komunikační teorie
- **Literatura:** Matthew Rampley: Pojem vizuelní studia in: Možnosti vizuelních studií (2007), Bariston.

Doporučená: http://www9.georgetown.edu/faculty/irvinem/theory/Mitchell-Interdisc_and_Visual_Culture-ArtBulletin-77-4-1995.pdf

Děkuji za pozornost.